

Guy Lawson

De dudes

*Hoe drie losers de grootste
wapenhandelaren ter wereld werden*

Vertaald door Erik de Vries

2015 Prometheus Amsterdam

Voor mijn moeder Mary

Oorspronkelijke titel *Arms and the Dudes*

© 2015 Guy Lawson

© 2015 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en Erik de Vries

Omslagontwerp Bart van den Tooren

Foto auteur Franco Vogt

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 2914 9

Ik zing van oorlog, ik zing van de man...

– Vergilius, *Aeneis* (vertaling M.A. Schwartz, 1996)

Inhoud

Noot van de auteur	9
1 Alle remmen los	15
2 Red de koning	44
3 De ondergang tegemoet	66
4 Hallo, spreek ik met Ukrspeteksport?	77
5 Task Order 001	103
6 Omsingeling	133
7 Gegh	157
8 Gjakmarrja	181
9 Uit vissen	200
10 Korrupsioni	225
11 Michael Mentavlos' oorlog	238
12 Gërdec	249
13 De valstrik	261
Epiloog	277
Woord van dank	285

Noot van de auteur

In januari 2007 sleepten twee jochies uit Miami Beach een aanbesteding van het ministerie van Defensie in de wacht voor een munitieleverantie aan het Afghaanse leger ter waarde van driehonderd miljoen dollar. Hoewel David Packouz en Efraim Diveroli amper twintigers waren, waren ze bedreven – zeer, zeer, zeer bedreven – in het online meedingen naar defensieaanbestedingen. De blovende *dudes* waren dermate goed geworden in het binnenhalen van munitieleveranties aan het Pentagon dat ze meer dan tien concurrenten te slim af waren geweest en als enige partij de Afghaanse strijdkrachten mochten gaan voorzien van honderd miljoen AK-47-kogels, duizenden tonnen granaten, mortiergranaten en raketten. Met de ontzagwekkende order was voldoende munitie gemoeid om letterlijk een leger uit de grond te stampen – op dat moment ook precies het doel van de Amerikaanse regering.

Toen Packouz en Diveroli aan het werk togen om het benodigde bij elkaar te krijgen, kregen ze hulp van een andere gozer uit hun vriendenclub in Miami Beach, Alex Podrizki. Het toeval wilde dat het trio hun eerste schreden op het terrein van de internationale wapenhandel op een uitstekend moment zette. In het voorjaar van 2007 was de situatie in zowel de oorlog in Afghanistan als de oorlog in Irak slecht. De Verenigde Staten waren jaren daarvoor de twee landen binnengevallen zonder daarbij rekening te hebben gehouden met de gevolgen, en de onherroepelijke verplichting de afgelegen en gefragmenteerde moslingemeenschappen weer op te

bouwen. Terwijl de beide landen gelijktijdig ontregeld raakten door de zich roerende bevolking, stuurde de regering-Bush tienduizenden troepen naar Irak. Hierdoor had het Pentagon nog maar weinig middelen over voor de strijd in Afghanistan, een punt dat de weinig kansrijk geachte presidentskandidaat Barack Obama herhaaldelijk in zijn verkiezingscampagne aanstipte. De Verenigde Staten hielden wanhopig vast aan hun besluit in Kabul een nieuw leger op de been te brengen – en snel ook. Deze order maakte deel uit van een groots opgezette poging de Afghaanse krijgsmacht nieuw leven in te blazen en hen in te zetten tegen de Taliban.

De Afghaanse leverantie was een bewijs voor een koerswijziging van de regering ten aanzien van defensieaanbestedingen. In de eerste fase van de conflicten in Afghanistan en Irak had het Pentagon zonder enige vorm van aanbesteding miljardencontracten afgesloten met bedrijven als Halliburton en Blackwater, en de manier waarop een aantal mannen met de juiste vriendjes deze oorlogen gebruikte om hun zakken te vullen, leidde tot veel ophef. In reactie hierop had president Bush verordonneerd dat Defensie-opdrachten openbaar moesten worden aanbesteed, via een overheidswebsite, waar iedereen op kon intekenen en waar rekening zou worden gehouden met kleine bedrijven, waardoor zelfs de kleinste leveranciers zoals Packouz en Diveroli niet kansloos stonden tegenover de enorme militair-industriële conglomeraten.

De logistiek die gepaard gaat met het opsporen en vervoeren van een dergelijke partij wapens of munitie is uiterst complex. Een extra complicerende factor in het geheel is dat zowel de Irakezen als de Afghanen wapens uit het Oostblok gebruiken. Dit hield in dat alle munitie voor de Afghaanse leverantie moest worden betrokken bij de voormalige communistische regimes in Oost-Europa – landen die berucht zijn om hun corruptie en illegale wapenhandel. Het ministerie van Defensie vertrouwde voor het welslagen van deze strategisch uiterst belangrijke en politiek uiterst gevoelige taak op drie twintigers – een gediplomeerd masseur, een gesjeesde student en een onbeduidende softdrugsdealer.

In de officiële versie van dit verhaal verblijden Packouz, Diveroli

en Podrizki het Pentagon niet met hoogwaardige munitie, maar leverden ze tot hun verbijstering een berg van de allergeedkoopste overblijfselen uit allerhande wapendepots op de Balkan. In maart 2008 stond in een stuk op de voorpagina van *The New York Times* te lezen dat ze het hadden gewaagd de federale overheid op te lichten door de verkoop van afgekeurde, oude en roestige munitie, waarmee ze niet alleen het leger hadden misleid maar ook de levens van nietsvermoedende Afghaanse soldaten in gevaar hadden gebracht. De drie waren dankzij het artikel min of meer op slag beroemd. Maar het riep tegelijkertijd de nodige vragen op. Hoe was het mogelijk dat zo'n enorme defensieorder terecht kon komen bij drie jongens die overduidelijk ongeschikt waren en hier totaal geen ervaring mee hadden? Hoe hebben ze zo veel mensen zo lang voor de gek weten te houden? Was de order illustratief voor de manier waarop 's werelds laatste supermacht de oorlogen in Irak en Afghanistan uitvocht? Wat waren de gevolgen van dit fiasco voor de kansen van Amerika om de oorlog tegen het terrorisme te winnen?

Als medewerker van *Rolling Stone* wist ik dat men bij het tijdschrift altijd op zoek is naar een bepaald soort verhaal – verhalen over jonge mensen die stomme dingen uitvreten, om mijn redacteuren te citeren. De drie vrienden uit Miami Beach waren hiervoor ogenschijnlijk geknipte kandidaten. Daarbij zag het ernaar uit dat we via hen ook een hoogst interessant en misschien wel uniek inkijkje in de geheimzinnige en verborgen wereld van de internationale wapenhandel kregen. Het onwaarschijnlijke avontuur van Packouz, Diveroli en Podrizki omvatte een geopolitieke intrige, de Albanese maffia, een schimmige Zwitserse wapenhandelaar en een listige samenzwering om miljoenen oude en afgedankte, in China gefabriceerde AK-47-patronen te slijten – en eindigde met een federale aanklacht voor fraude, een onderzoek door het Congres en een schandaal dat de Amerikaanse overheid niet alleen in haar hemd zette, maar ook haar incompetentie blootgaf.

Ik wist uit ervaring – zoiets leer je na verloop van tijd – dat je als journalist het beste contact kunt zoeken met een verdachte nadat hij of zij is veroordeeld en de juridische strijd erop zit. Dus wachtte

ik tot het moment dat David Packouz en Alex Podrizki de strafmaat te horen hadden gekregen voor de misdaden die ze hadden bekend. Toen ik contact opnam met Packouz' advocaat en te horen kreeg dat diens cliënt wel wilde praten, reisde ik af naar Florida; Podrizki was op dat moment nog niet tot hetzelfde bereid. In het fonkelnieuwe gerechtsgebouw van Miami legde de rechter Packouz een voorwaardelijke straf op voor zijn aandeel in de fraude met de Afghaanse leverantie; ook Podrizki hoefde niet de gevangenis in. Hun maatje Diveroli had minder geluk en werd tot vier jaar veroordeeld, omdat hij gezien werd als het brein in de zaak.

De openbaar aanklager zette in de rechtszaal Packouz, Diveroli en Podrizki neer als armzalige sjoemelaars, drie foute gastjes die alles aanpakten wat maar geld opleverde. In de *Times* werd uitvoerig ingegaan op het feit dat Packouz een gediplomeerd masseur was, en werd ook Diveroli's rijkgeschakeerde criminele verleden uitgebreid uit de doeken gedaan. Op de foto's van Packouz en Diveroli op de voorpagina van de krant, zien ze eruit als doorgewinterde criminelen. Maar in werkelijkheid was David Packouz verbazingwekkend anders. Hij was slim en welbespraakt, had een scherp oog voor alles om hem heen en een goed geheugen, was goedlachs en had oog voor de ironische kanten van het absurde leven dat hij tot nu toe had geleid. In tegenstelling tot de wapenhandelaar zoals die stevast in Hollywoodfilms wordt geportretteerd – een zielloze schurk die handelt in de dood – leek Packouz eerder een jongen die evengoed in Silicon Valley een dotcombedrijf had kunnen opzetten. Packouz en zijn maten ontwierpen geen geweldige app maar ontpopten zich in plaats daarvan als wapenhandelaren – vroegwijze, geslepen en onwaarschijnlijk succesvolle wapenhandelaren. Met het binnenhalen van de order van 300 miljoen waren drie gozers uit Miami Beach op slag de meest atypische wapenhandelaren uit de geschiedenis geworden – totdat hun fraude werd doorzien en ze het Pentagon tegen zich in het harnas joegen.

Het artikel dat ik voor *Rolling Stone* schreef, genereerde meer aandacht dan enig ander stuk dat ik ooit had gepubliceerd, het onwaarschijnlijke verhaal bleek op een of andere manier een illus-

tratie van de waanzin als gevolg van een decennium oorlog voeren en wetteloosheid; het was zo krankzinnig dat het alleen maar waar kon zijn. Maar ik wist dat het hele verhaal daarmee niet verteld was – bij lange na niet. Een federale rechter had een aantal geheime documenten in de zaak achter slot en grendel gehouden. Omdat ik deze zaak niet los wilde laten, heb ik me maandenlang door recht-bankverslagen heen geworsteld, de regels voor defensieaanbestedingen bestudeerd en, me beroepend op de wet openbaarheid van bestuur, allerlei informatieverzoeken verzonden. De stilte die volgde op mijn verzoeken betrokkenen te mogen interviewen, was oorverdovend – en hoogst verdacht. Eindelijk kwam ik er, na lang graven, dankzij een lek van vertrouwelijke bronnen, die allen vastbesloten waren dat de waarheid aan het licht moest komen. Hierna begon de leider van de operatie, de natuurkracht genaamd Efraim Diveroli, vanuit de gevangenis informatie met me te delen. Alex Podrizki stemde toe me over zijn ervaringen in Albanië te vertellen. En tegelijk wilde ook Ralph Merrill, de oudere zakenman uit Utah die het geld voor de leverantie op tafel had gelegd en eveneens voor fraude was veroordeeld, zijn zegje over de hele affaire doen.

Er begon zich een ander verhaal af te tekenen – een verhaal dat nog niet verteld was. De drie blowers uit Miami Beach hadden een wild, ongelooflijk avontuur achter de rug dat ze tot in de diepste krochten van de internationale wapenhandel had gebracht. Maar aan het verhaal zat ook een serieuze kant, met verstrekkende politieke en juridische implicaties. Ik ontdekte dat de Amerikaanse overheid zichzelf gedurende de oorlogen in Irak en Afghanistan had omgetoverd tot de grootste wapenhandelaar ter wereld, die vrijwel geheel buiten het zicht van het Congres, de wet en de pers om kon opereren. Terwijl het Pentagon wanhopig bezig was in Kabul en Bagdad nieuwe legers te bewapenen en diverse privé-bedrijven van miljarden voorzag om in de voormalige Oostblok-landen een baaiert aan wapens te kunnen kopen, verwaarloosde het zijn traditionele zakenpartners en toonde het zich blind voor buitensporige corruptie – met soms fatale gevolgen. De Amerikaanse overheid schermde zich af van het vuile handwerk – het

smeergeld, de omkoping, de dubbele agenda's – dat nu eenmaal inherent was aan de wapenhandel op de Balkan, via een netwerk van tussenhandelaren zoals Packouz, Diveroli en Podrizki, die in het geval dat de hele operatie aan het licht kwam, het boetekleed aangetrokken zouden krijgen. Het verhaal van de drie vrienden uit Miami Beach vormt het overtuigende bewijs voor het falen van de oorlogen in Irak en Afghanistan. Het is een verhaal dat de overheid getracht heeft in de doofpot te stoppen – tot nu toe.

Dit is een verhaal dat je nooit had mogen lezen.

Guy Lawson
New York
Juni 2015